

Standard č. 9

Jednání, vyhodnocování a individuální plán ochrany dítěte

9a) Při jednání s klientem dodržuje orgán sociálně-právní ochrany základní principy výkonu sociálně-právní ochrany zejména:

- uplatňuje individuální přístup k potřebám každého klienta,
- podporuje samostatnost klientů,
- motivuje k péči o děti,
- posiluje sociální začleňování klientů,
- důsledně dodržuje lidská práva a základních svobody,
- podporuje kontakt s přirozeným sociálním prostředím,
- informuje klienta o postupech používaných při výkonu sociálně-právní ochrany.

Při jednání s klientem pracovník dodržuje základní principy výkonu SPOD a řídí se zásadami usnesení vlády ČR č. 331- Etickým kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy, ze dne 9. 5. 2012. Při jednání s klientem zejména:

Zaměstnanci respektují základní principy výkonu sociálně-právní ochrany, včetně základních lidských práv a svobod, a v praxi je důsledně uplatňují.

- pracovníci OSPOD respektují jedinečnost každého klienta bez ohledu na jeho původ, etnickou či náboženskou příslušnost, mateřský jazyk, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti
- respektují právo na ochranu důstojnosti a lidských práv klientů v souladu s platnými legislativními předpisy
- žádnou formou se nepodílí na diskriminaci klienta
- respektují klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení
- sociální pracovník OSPOD vede klienta k vědomí odpovědnosti sám za sebe, hledá možnosti, jak zapojit klienta do procesu řešení jeho situace
- sociální pracovník OSPOD odpovědně plní své povinnosti vyplývající ze závazku k zaměstnavateli
- zachovává mlčenlivost, dbá na ochranu osobních a citlivých údajů klientů, zodpovídá za zabezpečení spisové dokumentace
- spolupracuje s dalšími odborníky a tím zvyšuje kvalitu poskytované služby
- usiluje o udržení a zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod
- sociální pracovník je zodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání a výcvik; pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků
- pracovníci OSPOD hájí především zájmy nezletilých dětí, terapeutickou práci pak rodičům nabízí nezávislé profesionální pracoviště, ve sporných případech rozhoduje soud

Standards kvality sociálně právní ochrany dětí jsou zpracovány v souladu s ust. § 9a odst. 3 zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a s vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 473/2012 Sb., ze dne 17. prosince 2012, o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Tyto standardy odrážejí obecné požadavky na výkon této činnosti veřejné správy v prostředí konkrétního pracoviště – Statutárního města Brna, Úřadu městské části města Brna, Brno-Vinohrady, Velkopavlovická 25, 628 00 Brno

- pracovníci SPOD pomáhají bývalým partnerům v tom, aby dokázali porozumět rozdílu mezi partnerskou a rodičovskou rovinou vztahu – pracovníci SPO při své práci kladou důraz na zájem dítěte a rodičovskou zodpovědnost
- ctí rodinu jako základní, přirozené a nezastupitelné prostředí pro plný a harmonický rozvoj osobnosti dítěte
- respektují práva a povinnosti rodičů vůči dítěti, podporuje jejich odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte
- rodiče motivují k tomu, aby mohlo dítě vyrůstat ve svém přirozeném prostředí
- pracovník OSPO se snaží zamezit oddělení dítěte od rodičů či osob odpovědných za jeho výchovu, pokud to není v přímém rozporu s jeho nejlepšími zájmy
- podporuje rodinu v návratu dítěte do jeho přirozeného prostředí, či náhradního rodinného prostředí, pokud bylo dítě umístěno mimo svou rodinu
- podporuje pravidelný účelný kontakt s oběma rodiči, není-li to v přímém rozporu s nejlepším zájmem dítěte
- ctí právo dítěte sdělit svůj názor a přání a pomáhá jej v rámci možností uskutečnit

9b)

Orgán sociálně-právní ochrany zajišťuje služby potřebné pro jednání s osobami se specifickými potřebami nebo má dojednanou spolupráci s fyzickými osobami a právníckými osobami, které tyto služby zajistí externě.

Zaměstnanci jsou schopni komunikovat s klienty se specifickými potřebami a poskytovat jim běžné služby a poradenství. Vzhledem k tomu, že se ve spádové oblasti OSPOD nevyskytují cizojazyčné komunity, nejsou materiály o výkonu sociálně-právní ochrany vyhotoveny v jiných jazycích. Pracovníci oddělení jsou schopni v případě potřeby zajistit komunikaci v anglickém jazyce, případně zajistit služby tlumočnicka do různých jazyků, včetně znakové řeči.

Klientům se specifickými potřebami je dostupný výkon sociálně-právní ochrany dětí ve stejné kvalitě jako ostatním klientům. Všichni pracovníci OSPOD jsou připraveni na výskyt specifických potřeb u klientů a jsou schopni na ně pružně reagovat. Pracovníci využívají při sociální práci s klienty se specifickými potřebami odkaz na služby pro skupiny klientů se ztíženou schopností komunikace (tlumočnické služby, znaková řeč apod.)

[http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/\\$\\$SearchForm?OpenForm](http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/$$SearchForm?OpenForm)

Základní informace o službách pro klienty se specifickými potřebami má oddělení sociálně-právní ochrany zpracováno srozumitelně s ohledem na různé typy specifických potřeb klientů.

Standardy kvality sociálně právní ochrany dětí jsou zpracovány v souladu s ust. § 9a odst. 3 zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a s vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 473/2012 Sb., ze dne 17. prosince 2012, o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Tyto standardy odrážejí obecné požadavky na výkon této činnosti veřejné správy v prostředí konkrétního pracoviště – Statutárního města Brna, Úřadu městské části města Brna, Brno-Vinohrady, Velkopavlovická 25, 628 00 Brno

Pro klienty s potřebami komunikaci ve znakové řeči a cizí řeči je schopno oddělení sociálně-právní ochrany dětí zajistit speciálního odborníka na daný způsob komunikace. OSPOD má předjednanou spolupráci s konkrétními institucemi a firmami, které v případě potřeby daného odborníka pro potřeby OSPOD zajistí.

9c)

Orgán sociálně-právní ochrany provádí u všech případů, zejména v okamžiku zavedení dítěte do evidence dětí uvedených v § 54 zákona, základní vyhodnocování potřeb dítěte a situace rodiny (dále jen „vyhodnocování“), zaměřené na skutečnost, zda se jedná o dítě vymezené v § 6 a § 54 písm. a) zákona, o dítě uvedené v § 54 písm. b) zákona, nebo o dítě zařazené do evidence dětí z jiného důvodu. Jestliže ze závěru vyhodnocování vyplývá, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona, provádí OSPOD podrobné vyhodnocování:

Pracovníci OSPOD provádí v okamžiku zavedení dítěte do evidence dětí uvedených v § 54 zákona základní vyhodnocování potřeb dítěte a situace rodiny, zaměřené na skutečnost, zda se jedná o dítě vymezené v § 6 a § 54 písm. a) zákona, o dítě uvedené v § 54 písm. b) zákona, nebo o dítě zařazené do evidence dětí z jiného důvodu. Jestliže ze závěru vyhodnocování vyplývá, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona, provádí OSPOD podrobné vyhodnocování. Cílem vyhodnocování je zjištění objektivní situace dítěte a jeho rodiny.

Vyhodnocení potřeb dítěte a jeho rodiny slouží zejména:

- k identifikaci potřeb dítěte a míry jejich naplnění v rodině,
- k objasnění silných stránek rodičů či jiných osob odpovědných za výchovu,
- ke zhodnocení situace dítěte v rámci širší rodiny, komunity,
- ke zhodnocení aktuální míry ohrožení dítěte,
- jako podklad pro tvorbu individuálního plánu ochrany dítěte a vymezení dalšího postupu.

Vyhodnocování je zaměřeno na nejlepší prospěch dítěte, odvíjí se od stadia vývoje daného dítěte, je orientováno na prostředí, ve které dítě doposud vyrůstalo, bere v úvahu kulturní, náboženské a etnické zázemí dítěte, zahrnuje kromě dítěte i jeho rodiče a širší rodinu, zaměřuje se na silné stránky rodiny, těží z mezioborové spolupráce s ostatními úřady, školami, spolky, zdravotníky.

Vyhodnocování zahrnuje kromě informací od jednotlivých institucí také informace z vlastního pozorování a práce v terénu.

OSPOD provádí vyhodnocení:

- **úvodní** – vstupní – základní (podle závažnosti případu neprodleně, nejpozději však do 15 dnů od přijetí oznámení)
- **podrobné** – komplexní – detailní (nejpozději do 30 dnů od přijetí oznámení)

Vstupní vyhodnocení (jednoduchá forma) slouží k určení, zda je třeba ve prospěch dítěte okamžitě zasáhnout. Určuje rychlost, intenzitu, adekvátnost a způsob intervence OSPOD. Výstupem úvodního vyhodnocení může být závěr, že dítě není shledáno ohroženým a není mu třeba aktuálně poskytovat SPO, nebo je vyhodnocení samo o sobě dostačující podkladem k přijetí opatření či intervence, které zjištěnou potřebu dítěte nebo situaci rodiny v dostatečné míře ošetří a saturuje. Při takovém zjištění není potřeba vyhotovovat IPOD. V opačném případě, kdy dítě je shledáno ohroženým, se přistupuje ke komplexnímu vyhodnocení a sestavení IPOD.

Komplexní vyhodnocení (detailní forma) přichází v momentě, kdy pracovník OSPOD v rámci základního vyhodnocení dospěl k závěru, že se v daném případě jedná, či by se v brzké době mohlo jednat o dítě ohrožené ve smyslu § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Komplexní vyhodnocení slouží k hlubší analýze situace dítěte, situace rodiny včetně širšího kontextu za účelem nalezení zdrojů podpory. Cílem je identifikace potřeb dítěte a jeho rodiny a ověření jejich naplňování, zjištění silných stránek rodičů či jiných osob odpovědných za výchovu dítěte a jejich kapacity s ohledem na uspokojování potřeb dítěte. Vyhodnocování je vždy zaměřeno na dítě s cílem zajistit jeho bezpečí a blaho. Zaměření a rozsah vyhodnocení je stanoveno v § 1 vyhlášky č. 473/2012 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o SPOD.

9d)

Orgán sociálně-právní ochrany dětí OÚORP zpracovává v případě, kdy provedl podrobné vyhodnocování se závěrem, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona, individuální plán ochrany dítěte (dále jen IPOD), podle potřeby jej přehodnocuje a následně jej uzavírá

Klíčový zaměstnanec orgánu sociálně právní ochrany dítěte zpracovává v případě, kdy provedl podrobné vyhodnocení situace dítěte se závěrem, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona č. 359/199 Sb., **individuální plán ochrany dítěte** (obsah formuláře odpovídá § 2 vyhlášky č. 473/2012 Sb.).

Individuální plán ochrany dítěte (IPOD) slouží zejména:

- k vymezení příčin ohrožení dítěte,
- ke stanovení opatření na ochranu dítěte,
- k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte,
- k přijetí opatření na posílení funkcí rodiny.
-

OSPOD je povinen zpracovat plán ochrany dítěte na základě provedeného vyhodnocení, ve kterém stanoví jednotlivé cíle směřující k ochraně dítěte, naplňování zjištěných a nedostatečně zajištěných potřeb dítěte a odstranění příčin jeho ohrožení. Kvalita IPOD je přímo závislá na kvalitě vyhodnocení. Obsah individuálního plánu ochrany dítěte je stanoven v § 2 vyhlášky č. 473/2012 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o SPOD.

V individuálním plánu jsou ve spolupráci s dítětem a rodinou naplánovány jednotlivé **kroky** směřující k podpoře dítěte a rodiny a k vyřešení či alespoň zlepšení obtížné situace dítěte a rodiny. Výjimkou, kdy zákonní zástupci či dítě ke tvorbě IPOD nejsou přizváni, jsou situace, kdy není v zájmu dítěte, aby bylo vystaveno některým náročným situacím, které mohou při zpracovávání plánu vzniknout. Není-li individuální plán zpracováván za účasti dítěte a rodiny, musí být ze spisové dokumentace zřejmý důvod (nezájem rodiny, porušení zájmu dítěte).

V případě nezájmu rodiny je třeba zaznamenat do spisu dítěte i opatření učiněná k získání rodiny pro spolupráci. Postupné plnění kroků se řídí časovým harmonogramem. Individuální plán ochrany dítěte je přehledným dokumentem, z něhož jsou zřejmé dílčí kroky přijaté k ochraně dítěte, osoby podílející se na pomoci dítěti a rodině a časový rámec, v němž se jednotlivé kroky naplňují. Při vypracování plánu ochrany dítěte je stanoven termín vyhodnocení realizovaných opatření, na jehož základě je následně plán aktualizován pro další časový úsek práce spolu s termínem následného vyhodnocení. Je třeba individuální plán ochrany dítěte dle potřeby pravidelně aktualizovat.

Aktualizace probíhá vždy nejpozději **po šesti měsících** od vyhotovení plánu či jeho poslední aktualizace. Ustanovení § 10 odst. 5 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb. ukládá povinnost zpracovat plán od počátku doby poskytování sociálně-právní ochrany nejpozději do jednoho měsíce od přijetí podnětu. Neznamená to povinnost zpracovat v této lhůtě kompletní plán. Musí však být alespoň **základní podoba plánu** vymezující známé příčiny ohrožení dítěte a stanovující opatření včetně časového harmonogramu, která jsou v dané fázi realizovatelná.

Individuální plán je uzavřen až při ukončení poskytování sociálně-právní ochrany, přičemž musí být vždy dostatečně podrobně uvedeno, z jakého důvodu k ukončení došlo.